

“DEMANAR EL QUE VULL”
COMENTARI DE LES PETICIONS DEL LLIBRE
D’EXERCICIS ESPIRITUALS
DE SANT IGNASI DE LOIOLA

Santiago Thió i de Pol, sj.

Introducció

Oració preparatòria

Petició primera. Meditació de tres potències [48]

Petició segona. Meditació dels pecats propis [55]

Petició tercera. Contemplació de l’infern [65]

Petició quarta. Contemplació del Rei Eternal [91]

Petició cinquena. Contemplació de l’Encarnació [104]

Petició sisena. Meditació de banderes [139]

Petició setena. Meditació de binaris [152]

Petició vuitena. Contemplació de la Cena [193]

Petició novena. Contemplació de l’Hort [203]

Petició desena. Contemplació de l’aparició a Maria [221]

Petició onzena. Contemplació per a assolir amor [223]

Col·loquis

INTRODUCCIÓ

*“Us ho ben asseguro: tot allò que demanareu al Pare en nom meu, ell us
ho concedirà.
Fins ara no heu demanat res en nom meu; demaneu i rebreu, i la vostra
joia serà completa” (Jn 16,23b-24).*

Aquest escrit està pensat per a persones que ja han fet els Exercicis Espirituals i que estan una mica familiaritzades amb la vida de St. Ignasi. Podran repassar i gaudir les diferents etapes del camí, marcat per les onze peticions que s’hi proposen, com qui es mira les fotografies d’una excursió. S’observaran detalls que, tot d’una, potser s’hauran escapat i, inversament, cada lector n’haurà tingut una degustació ben personal.

Em comentava fa poc un company de comunitat, el P. Albert Dou, que quan repeteix els Exercicis sol fixar-se exclusivament en les peticions, rumiant-les i repetint-les durant tot el dia.

També els qui donen Exercicis són destinataris d’aquests apunts. A força d’orientar una i altra vegada el procés es pot donar el cas que, sense adonar-se’n, considerin tan evidents o conegudes les peticions ignasianes, que no es deturin a deixatar-les per tal que l’exercitant les paeixi convenientment. Hi ha perill, per tant, de passar per alt el profit espiritual que s’hi amaga o la dificultat de comprensió i d’adhesió que comporten, de manera que no s’ajudi prou l’exercitant a valorar-les i a fer-se-les seves.

A fi de cridar l’atenció sobre cada una d’elles, es procurarà referir-les a alguna vivència ignasiana, de manera que ressalti el seu context o origen vital. El mateix Ignasi afirmava que els Exercicis no els va escriure d’una tirada sinó que *“Algunes coses que observava en la seva ànima i les trobava útils, li semblava que podrien ser útils també a altres, i així les posava per escrit”* [Au 99]. I, seguidament, en dóna dos exemples al transcriptor de la seva autobiografia, en Lluís González da Câmara: el primer, *“L’examinar la consciència, amb el mètode de les línies, etc.”*; el segon, *“Les eleccions, especialment, em va dir que les havia tret d’aquella variació d’esperits i de pensaments que tenia quan estava a Loiola, estant encara malalt d’una cama”* [Au 99].

Per a desenvolupar llur contingut, a més, s’al·ludirà a la seva inspiració evangèlica i, com que les formulacions orants són pròpies de cada època, es proposarà alguna alternativa extreta de la mateixa Escriptura, particularment, dels salms.

Com s’ha insinuat, el quadern es centra en les onze peticions formulades per Ignasi com a darrer preàmbul de les diferents meditacions o contemplacions que explicita. Encapçalarà el comentari l’anàlisi de l’*oració preparatòria*. A més, com que algunes de les peticions s’il·luminen o s’amplien en el col·loqui final, s’afegirà un breu apunt sobre cada un d’ells al final.

En canvi, es bandejaran les quatre peticions que es troben en documents complementaris:

- a l'**Examen particular**: per tal d'adonar-se del progrés d'una virtut o disminució d'una falta [25]
- a l'**Examen general de consciència**: per al coneixement i superació dels pecats [43]
- al **Primer mode d'elecció en Tercer Temps**: per a obtenir ajut en l'elecció [180]
- al **Primer mode de pregar**: per a assolir entesa dels manaments, coneixement de les faltes i esmenar-se'n [240]

És ben coneguda la sobrietat d'Ignasi en donar instruccions. No sol repetir-se, a no ser en apuntar sovint "*Que es faci com abans*". Xoca, per tant, que encapçali monòtonament les onze peticions amb una tornada insistent: "*Demandar el que vull*".

Aquesta insistència mou a considerar el valor que dóna Ignasi a *demanar* i a *voler*. El seu Diari Espiritual demostra la seva confiança d'obtenir el que demana, confiança que recolza en la dita de Jesús: "*Tothom qui demana, obté; el qui cerca troba i, al qui pica a la porta, se li obre*" (Mt 7,8). El text evangèlic de capçalera és un repte als deixebles per no haver demanat res encara en el seu nom.

Consideri el lector què significarà això de demanar en nom de Jesús.

Ben sovint, el fruit de la pregària rau a adonar-se més i més que allò que es *demana* és un do gratuït de Déu, impossible d'aconseguir per les pròpies forces. En insistir Ignasi que es *demani*, ens indica que allò és un do. Igualment, en subratllar la *volició* decidida d'aquell do, pren el pols al desig i l'atua.

També ben sovint el fruit de la pregària consistirà a adonar-se que realment es desitja cada cop més el do. Ambdues constatacions solen anar acompanyades de consolació delerosa. De fet, en una ocasió en què Ignasi maldava per una confirmació trinitària, va arribar a créixer-li tant el desig i ho demanava tant que sentia una enorme seguretat que el bon Déu la hi atorgaria.

Aquests accents sobre la confiança de demanar, la gratuïtat del do i el desig de la petició, són matèria prima de l'examen de l'oració i de l'entrevista amb l'acompanyant. El P. Calveras extreu precisament de la marxa de les peticions el fruit de les diferents etapes d'Exercicis.

Suggerim que, en fer Exercicis o en llegir aquest quadern, es pregui cada petició pel segon mètode d'oració ignasià, ponderant cada paraula fins a esgotar els significats i afectes que desvetlla.

L'ORACIÓ PREPARATÒRIA

“A tu em presento, en el llibre hi ha escrit el que tu has fet per mi. Déu meu, vull fer la teva voluntat” (Sl 40,8-9).

Ignasi estava fet a la duplicitat d'intenció. Els llibres de cavalleries, i el mateix tarannà de la cort, alimentaven el desig de fer grans coses per a ser vist. El fill d'Amadís de Gaula, Esplandià, en fer-se cavaller, prega tota la nit dempeus davant una bella imatge de Nostra Senyora abans d'emprendre el rescat del seu avi Lisuart. Les formoses dames de la cort senten la seva devota pregària i admiren la valentia i bellesa del jove, ben negres el vestit i l'armadura, contrastant amb la blancor de les dels seus quatre companys també novells.

Així, en els castells a l'aire de Loiola, els fets d'armes i les paraules imaginàries tenien la segona intenció de guanyar-se el favor d'una senyora, que era més que duquessa. Semblantment, en les penitències de Manresa hi havia el propòsit d'emulació dels sants, i el consolava constantment la visió d'un ésser meravellós, una figura de serp amb molts punts esplendents com si fossin ulls. Provindrà d'aquí la seva expressió de *cua serpentina*? En la il·luminació del Cardener discerneix la duplicitat. Donant-ne gràcies davant la creu del Tort, coneix que aquella gratificació era del Maligne. D'ara endavant menysprearà aquesta visió, espantant-la amb el bordó [Au 31, vegi's la nota 20 de J. Rambla].

En aquest context, afirma Ignasi que Déu mateix l'ensenyava a discernir perquè li havia fet do d'una ferma voluntat de servir-lo [Au 27]. I a la fi del seu dictat a Càmara, afirma la rectitud d'intenció i simplicitat amb què ha narrat la seva vida. No li queda ni un bri de vanaglòria [Au 99].

Aquest context vital de netedat i de discreció en el servei de Déu origina la pregària que proposa Ignasi com a inici de cada exercici:

L'oració preparatòria és demanar gràcia a Déu Nostre Senyor, per tal que totes les meves intencions, accions i operacions siguin purament ordenades al servei i lloança de sa divina Majestat [46].

Aquesta oració farà de fil conductor al llarg de tot el procés, des del Principi i Fonament a la Contemplació per Amor. No solament per la repetició, com anota Ignasi: *“Abans de totes les contemplacions o meditacions s'han de fer sempre l'oració preparatòria, sense canvis, i els preàmbuls...”* [49], sinó, sobretot, per la subtil unió dels extrems esmentats. En efecte, comparem textos:

- al Principi i Fonament: “solament desitjant i elegint el que *més* porti al fi (*fer reverència, lloar i servir Déu Nostre Senyor*) per al qual hem estat creats”.
- a l'Oració Preparatòria: “que *totes* les intencions..., s'ordenin al *servei i lloança de la divina Majestat*” (la reverència se suposa, tractant-se d'una pregària).
- a la Contemplació per assolir Amor: “en *tot estimar i servir la divina Majestat*” (la traducció

Vulgata hi intercala també el *lloar*).

S'observa una concordança i un progrés: el *més* del primer passa a ser *tot* en els altres dos; el *servei* roman en els tres; la *lloança* encara es manté en el segon; però *reverència i lloança* es converteixen en *amor* en el tercer.

Aquesta petita anàlisi dóna la clau de la inspiració evangèlica de la pregària. Es tracta del primer manament, incorporant-li el segon: “*Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb tot el pensament... Estima els altres com a tu mateix*” (Mt 22,37-38).

Tingui's en compte que *la divina Majestat* s'identifica, a partir de la contemplació de l'Encarnació, amb la Trinitat [106].

A més de la totalitat comentada es demana l'ordenació correcta: els mitjans són això, mitjans; i el fi, fi. No confondre's, avisa Ignasi: “*Així com succeeix que molts elegeixen primerament casar-se, que és un mitjà, i secundàriament servir Déu Nostre Senyor en el matrimoni, essent aquest servir Déu el fi. Així mateix n'hi ha d'altres que primer volen tenir beneficis i després servir Déu en ells*” [169].

És do de Déu també la simplicitat i puresa del desig, *intencions*; del pla, *operacions*; de l'execució, *accions*. No cal dir que el maligne és mestre d'intencions dobles, de plans mentiders i d'actuacions tramposes. Ignasi ho sabia prou bé. En les regles de discerniment no para de denunciar-lo [325, 326, 331, 332, 334]. L'enemic encara és més insidiós, quan ataca d'escrúpols o de vanaglòria. Si realment l'obra empresa és servei de Déu, caldrà oposar-se-li diametralment, contestant a l'enemic: “*No ho he començat per tu, tampoc no ho deixaré per tu*” [351].

El salmista expressa així el seu desig de rectitud i lucidesa: “*Déu meu, penetra els meus secrets, per conèixer el meu cor, examina'm per conèixer què desitjo. Mira que no vagi per camins d'idolatria, guia'm per camins eterns*” (Sl 139). La Litúrgia de les Hores invita a una oració semblant: “*Prevén, Senyor, els nostres actes amb la teva inspiració i continua'ls amb la teva ajuda, a fi que totes les nostres obres tinguin en tu el seu principi i per tu arribin a la seva fi*” (Laudes del dilluns de la setmana I).

PETICIÓ PRIMERA. Meditació de tres potències [48]

“Fa tres anys que vinc a buscar fruit en aquesta figuera i no n’hi trobo. Talla-la...” (Lc 13,7).

Sant Ignasi comença la primera setmana amb una meditació provocadora, alhora denunciant i anunciant. Dóna per suposat que l’exercitant n’ha fet de grosses. Ell prou n’havia fet, de grosses!

En efecte, segons Polanco: *“Ignasi era home de fe, tot i que no hi vivia gens d’acord, ni es guardava de pecats, sinó que era especialment trapella en jocs i en coses de dones, i en revoltes i coses d’armes;”* i l’excusa, tot dient, *“però això era per vici de costum”*.

Als 24 anys, emparant-se en què era eclesiàstic tonsurat, va sostreure’s a un judici per alguna falta molt greu, comesa aprofitant l’anonimat de Carnestoltes. Tot denunciant el subterfugi de la tonsura que el faria escàpol del fur civil, diu l’acusador *“[...] i els delictes que ha comès són qualificats i molt enormes per haver-los comès ell i Pero López, el seu germà, de nit, a propòsit, i després de parlar-s’ho i confabular, apostant-se a l’aguait i traïdorament, segons sembla per aquesta investigació que li presento...”* (Script I, 586). Acaba demanant el *“coneixement públic, el càstig la punició i la correcció”* d’Ignasi pel tribunal civil. La seva influent família aconseguí salvar-lo.

Petició. Demanar a Déu Nostre Senyor el que vull i desitjo [...] Aquí serà demanar vergonya i confusió de mi mateix, veient quants han estat condemnats per un sol pecat mortal, i quantes vegades jo mereixia ser condemnat per sempre per tants pecats meus [48].

Polanco, en la versió llatina del 1547 revisada per Ignasi, sent l’obligació de deixar en hipòtesi la condemna de molts, intercalant un “potser”: *“... quants “potser” han estat condemnats per un sol pecat mortal...”*.

La *vergonya* és emoció humana forta. No agrada gens sentir-la. Del punt de vista objectiu fa baixar molts esglaons en la consideració i significació social, cosa que és necessitat primària de l’individu. I, subjectivament, constreny a amagar-se, ja sigui físicament, ja sigui emparant-se en excuses. En afegir-hi Ignasi la *confusió*, sembla demanar que tampoc racionalment no es trobi sortida. No valen autojustificacions. L’exercitant entra en crisi. Ensuma el perill. Es veu perdut.

La meditació es desenvolupa mitjançant comparacions tal com fa el profeta Natan amb David.

Rumia la desobediència i la supèrbia del pecat angèlic, i la condemna corresponent, com també la desobediència d’Adam i d’Eva i les seves nefastes conseqüències i, finalment, la condemna intrínseca i justificada que comporta la malícia de qualsevol pecat greu, pel qual hagi estat condemnat “potser” algú menys pecador que el mateix exercitant.

Mentrestant, aquest experimenta en primera persona l’afirmació del salmista:

*“El Senyor és compassiu i benigne,
lent per al càstig, ric en l’amor...
no ens castiga els pecats com
mereixíem, no ens paga com deuria
les nostres culpes” (Sl 103-102).*

Ara bé, si la comparació entre culpable i menys culpable ja avergonyeix, encara confon molt més el salt comparatiu inesperat del col·loqui final, on la condemna en creu de l’Innocent salva el culpable. Gràcies al Crucificat escapen Ignasi i l’exercitant, ja no del judici eclesiàstic o civil, sinó del diví. Al final de la meditació, es gira cap a qui l’ha salvat. La paciència divina és deguda a l’obediència de Jesús, descrita seguint els esglaons de baixament de l’himne de la Carta als Filipencs. Ignasi hi subratlla, fins a morir en creu pels meus pecats. *“...amb prou feines”*, diu St. Pau, *“trobaríem algú que volgués morir per un home just; més ben dit, potser sí que algú estaria disposat a morir per un home bo. Però Déu ha donat prova de l’amor que ens té, perquè Crist va morir per nosaltres quan encara érem pecadors”* (Rm 5,7-8).

Així, l’experiència final desborda de molt la vergonya provocada pel temor inicial, i deriva cap a un amor agraït i incondicional: què he de fer per Crist? [53].

Alguns directors bandegen aquesta primera meditació tan abrupta i sorprenent. Potser no coneixen encara prou bé l’exercitant ni el seu capteniment vers la seva condició pecadora. El respecten, perquè pot estar culpabilitzat o emmascarat, ple d’escrúpols o tan fresc. De fet, Ignasi preparà durant quatre anys el beat Pere Favre abans de proposar-li els Exercicis, perquè el dominava -sembla- la temença de Déu.

Així, molts exercitadors presenten la meditació com a una reflexió sobre la història del pecat, on s’inscriuen els pecats propis, contraposada a la història de salvació. Altres opten per recalcar l’horror del pecat estructural com a acumulació de mal i provocació de l’ensopegada col·lectiva humana. Tant l’una com l’altra versió, prou interessants, no corresponen gaire al pensament d’Ignasi.

La vergonya de la nuesa d’Adam i d’Eva o la confusió de David en l’esmentada paràbola de Natan i el seu cant penitencial inspiren aquest exercici. O, encara més, la triple confessió d’amor de Pere i el capteniment de Pau, després d’haver estat atrapat per Crist.

Entre les moltes referències bíbliques, a més de les esmentades, en selecciono dues que s’adiuen amb la petició comentada:

*“Si tinguessis en compte les culpes,
Senyor, qui es podria sostenir?
Però ets tu qui dones el perdó;
per això mereixes que et venerin.”*
(Salm 130).

*“No heu rebut un esperit d’esclaus que
us faci recaure en el temor, sinó
l’Esperit que ens ha fet fills, i ens fa
cridar: “Abbà, Pare”* (Rm 8,15).

PETICIÓ SEGONA. Meditació dels pecats propis [55]

“Aquell de vosaltres que no tingui pecat que tiri la primera pedra. Es tornà a ajupir i continuà escrivint a terra” (Jn 8,7-8).

Un vol d'àliga sobre la vivència penitencial d'Ignasi enquadrarà l'actual petició.

Encara convalescent de la canonada de Pamplona, s'adona del desastre de la seva vida passada i de quanta necessitat té de fer-ne penitència [Au 9]. La visió d'una imatge de la Mare de Déu amb el Nen li provoca fàstic de la vida anterior [Au 10]. Inspirat en els sants, li sembla que ni entrant en una cartoixa no *“podrà exercir tot l'odi que havia concebut contra ell mateix”* [Au 12]. Però les penitències van canviant de caire, i es van orientant més aviat a plaure i a agradar a Déu [Au 14]. A Montserrat fa una confessió general escrita, que durarà tres dies [Au 17].

Deturat a Manresa, és combatut severament pels escrúpols, confessant-se i reconfessant-se, perquè li sembla que sempre ha omès algun detall. Torna a escriure fil per randa la seva vida pecadora [Au 22], i només se n'allibera quan s'adona que l'enemic el vol forçar a abandonar per la bogeria de tant filar prim [Au 22,25]. Aquesta lluita ens ha valgut les regles per a discernir escrúpols, en les quals considera que tenir-ne una temporada pot ser profitós, *“perquè purga i neteja la persona, allunyant-la de tota aparença de pecat”* [348].

En perill de mort, també a Manresa, li venia el pensament de sentir-se just, i ell s'hi resistia refregant-se els seus pecats. Diu que aquesta lluita interior li era més treballosa que la febre [Au 32]. En canvi, dotze anys més tard, novament en perill de mort, no tem ja els seus pecats, sinó que sent *confusió i dolor* de no haver aprofitat els dons de Déu. Encara, quinze anys després, només de pensar en morir, tenia tanta alegria i llàgrimes contínues que havia d'apartar-ne el pensament perquè no podia aguantar tanta consolació [Au 33].

El 1541, votat unànimement com a Superior General de la incipient Companyia, va pensar poder-se'n escapolir amb una nova confessió general de la vida, convençut que el confessor impediria el nomenament. Però es va repetir entre ell i el bon frare el que passà entre Pere i Jesús en la triple negació i confessió d'amor: *“Pastura les meves ovelles!”* (Jn 21,17).

Al final de la vida, gosa fer la següent confidència: *“Tot i haver comès moltes ofenses contra Nostre Senyor després d'haver començat a servir-lo, que mai no havia consentit en pecat greu”* [Au 99].

Valgui aquest dens resum per a dimensionar la fondària d'aquesta simple petició:

Petició. Demanar el que vull: serà aquí demanar crescut i intens dolor i llàgrimes pels meus pecats [55].

Compte! La immersió en la pròpia vida de pecat requereix una experiència ben positiva de la bondat de Déu, per a evitar de caure en la desesperança i, ensems, donar mesura a les pròpies faltes. El sol diví permet veure la pols! Sant Pere serveix de model: davant aquella pesca tan abundant, esclata: *“Aparta't de mi, que sóc home pecador”* (Lc 5,8). Ignasi ha procurat reblar-ho en el col·loqui de la meditació anterior. Caldrà tornar-hi. A més, posa en guàrdia perquè *“En les persones que van de pecat mortal en pecat mortal, l'enemic acostuma*

normalment a proposar plaers aparents... per a conservar-les en els seus vicis i pecats; el bon esperit, contràriament, els punxa les consciències i provoca remordiment per la sindèresi de la raó” [314].

Cal adonar-se de la força alliberadora del reconeixement del propi pecat:

*“Mentre jo callava la culpa,
se’m consumien les forces.
Però ara reconec el meu pecat,
no t’amago més la meva culpa.
Tan bon punt m’he proposat, Senyor,
de confessar-te la falta,
m’has perdonat la culpa comesa.”*
(Sl 32).

Si reconèixer el propi pecat ja és un do, encara n’és més sentir-ne dolor, i quant més intens, millor. Per a arribar a matar-ne l’arrel, s’ha de cavar a fons. El pecat s’expandeix enfora, fent mal a altres, com és el cas de David que passa d’un adulteri a un assassinat amb gran escàndol, però també creix endins, arrapant-se en les estructures íntimes de la persona. Pau exclama, *“Qui m’alliberarà d’aquest cos de mort? No faig el bé que vull i faig el mal que no vull (Rm 7).*

La llei psicològica diu que l’afecció s’adhereix al que gratifica, creant una actitud i expectativa que, posades en acció, es converteixen en hàbit. Quan un vailet ha gaudit d’una cartera robada, li queda una afecció instintiva a les carteres alienes. Com sanar-ho? El dolor intens contradirà la gratificació desordenada. Si, a més, ho ploro, les llàgrimes roents escalden l’arrel i renten com en un nou baptisme. Recordem la pecadora als peus de Jesús, mullant-los de llàgrimes i eixugant-los amb els cabells. També Pere s’allunya de la casa de Caifàs, *plorant amargament*. Si aquell xicot plorés la cartera robada, difícilment hi tornaria.

El perill d’aquesta petició és que es vulgui forçar el sentiment o, a la inversa, que en no obtenir-la, hom pensi que no ho fa bé. El dolor i el plor, recordem-ho, són do de Déu.

La meditació considera el procés quantitatiu *-tots-* i la lletjor i malícia dels pecats personals. Per a ajudar-hi proposa novament la comparació entre qui és Déu a qui he ofès i qui sóc jo, i acaba agraïnt la paciència de Déu i desitjant la conversió amb el seu ajut.

PETICIÓ TERCERA. Contemplació de l'infern [65]

“Aparteu-vos de mi, maleïts: aneu al foc etern, preparat per al diable i els seus àngels. Perquè tenia fam i no em donàreu de menjar; tenia set, i no em donàreu de beure; era foraster i no em vau acollir; anava despullat, i no em vau vestir; estava malalt o a la presó, i no em vau visitar” (Mt 25,41-43).

El 7 de març de 1544, als seus 53 anys, apunta la següent experiència. Segons el seu costum penitencial dels divendres, cercant reconciliar-se amb les Persones Divines, no nota la seva presència. S’hi conforma, exclamant-se que és un nen, que Déu el guiï pel camí de la seva voluntat. Dedueix que necessita permís per mirar el cel i, amb aquest pensament, s’inunda de llàgrimes de reverència. Amb això es fa la següent consideració, reproduïda textualment:

“I si Déu em posés a l'infern? Se m’afiguraven dues coses: una, la pena que hi patiria; l'altra, com s’hi blasfema el seu Nom; respecte a la primera, no podia sentir-ne pena ni veure-n’hi i, per tant, em semblava i m’afigurava que em seria més molest sentir blasfemar el seu Santíssim Nom” [DE, 132].

En el darrer paràgraf del llibre dels Exercicis, Ignasi exposa el seu pensament sobre el temor de Déu, que justifica la present contemplació: *“Malgrat que s’ha de valorar, sobretot, servir molt Déu Nostre Senyor per pur amor, també hem de lloar molt el temor de sa divina Majestat; perquè no solament el temor filial és cosa pia i santíssima, ans encara ajuda molt a sortir del pecat mortal el temor servil, quan hom no arribi a altra cosa millor i més útil; i un cop sortit, fàcilment s’arriba al temor filial, que és del tot accepte i grat a Déu Nostre Senyor, per estar unit amb l’amor diví” [370].*

Ignasi té assumit que el seu historial pecador bé mereixia condemna. En determinat moment de la seva vida havia arribat a odiar-se, com ja s’ha vist. La tremenda admiració exclamativa del darrer punt de la meditació anterior, en un Ignasi mai no gaire exagerat, en dóna certa mesura. Però en el cor del pecador ha sorgit un tendre amor i se li fa insuportable cap blasfèmia contra Déu.

Heus ací la seva petició extrema contra el pecat :

Petició. Demanar el que vull: serà aquí demanar intern sentiment de la pena que pateixen els condemnats, per tal que, si m’oblidava de l’amor del Senyor etern per les meves faltes, el temor, si més no, de les penes m’ajudi a no caure en pecat [65].

Aquesta petició sembla inspirada en el Kempis, llibre molt apreciat per Ignasi: *“És bo que si l’amor no ens desvia d’allò que és dolent, almenys el temor de l’infern ens en retingui. Però qui postposa el temor de Déu, no pot perseverar molt de temps en el bé; sinó que aviat caurà en els llaços del dimoni” (Llibre I, XXIV,7).*

Tot i la semblança, hi ha dues diferències notables. La primera, que Ignasi accentua que les faltes poden fer perdre l’amor diví. Kempis, en canvi, insinua que l’amor pot resultar

insuficient per a desviar del mal. La segona, que la valoració del temor de les penes en Ignasi és d'ajut i de suplència; en Kempis, és necessària per perseverar en el bé. En tots dos, però, hi ha un horror al pecat i acuden a tots els mitjans per a foragitar-lo.

Fent repàs dels registres ignasians al voltant del pecat, s'ha demanat vergonya, confusió, dolor intens, llàgrimes, avorriment, conversió. Ara es demana sentiment intern de les penoses conseqüències.

L'Església, que ha canonitzat els sants, mai no ha declarat ningú com a condemnat. En l'escola de Jesús, ella adverteix del seriós perill, però celebra l'obra salvadora de Crist, formulant-la de múltiples maneres: redempció, rescat, substitució, lliurament de la vida pels amics o com a donació del bon pastor per les seves ovelles.

I, si només Jesús hagués baixat a l'infern? L'experiència de la creu és la vivència de l'anti-regne de Déu: hostilitat ferotge de la creació, tot i que el Pare ho havia posat tot a les seves mans; ajusticiat als afores de la ciutat, essent ell el germà primogènit; silenci del Pare, quan l'havia declarat Fill estimat.

El poble escollit posa en boca del futur Messies aquest salm infernal:

*“Són massa els mals que m’afeixuguen,
tothom em veu amb el peu a la fossa,
m’amortallen amb llençols del meu llit,
m’ajeuen a la tomba, com els morts de guerra.
M’heu deixat al fons del país dels morts,
a la foscor dels abismes;
el vostre rigor pesa damunt meu.
M’heu fet repugnant per a tothom,
estic reclòs, no puc sortir,
els meus ulls s’esllangueixen de pena.
Als sepulcres, qui parla del vostre amor?
Coneix algú els vostres prodigis al lloc de les tenebres,
la vostra clemència al país de l’oblit?
Jo us crido auxili, Senyor.
Per què m’abandoneu i m’amagueu la vostra mirada?
L’esglai em deixa anorreat.
Heu allunyat de mi veïns i amics, i la foscor em fa companyia”.* (Sl 88)

Amb el rerefons de la *Divina Comèdia* de Dant, mentre Ignasi retoca els Exercicis, Miquel Àngel pinta el Judici Final de la Capella Sixtina (1535-41), la Inquisició crema heretges i tota Europa, bruixes. Així, a través de l'aplicació dels diferents sentits imaginatius a les penalitats de l'infern, l'oïda sent blasfèmies contra Crist i els sants, i l'exercitant acaba l'oració amb una acció de gràcies de tanta pietat i misericòrdia de Déu envers ell.

PETICIÓ QUARTA. Contemplació del Rei Eternal [91]

“La collita és abundant, però els segadors són pocs. Pregueu, doncs, a l'amo dels sembrats que hi envii més segadors”
(Mt 9,37-38).

La contemplació de “*la crida del rei temporal [que] ajuda a contemplar la vida del Rei Eternal*” [91] està pensada per a un dia de descans, dins del recés, dedicant-li una hora al matí i una hora abans de dinar o de sopar. Fa de pòrtic per a llegir entre línies tot el sentit de la vida de Jesús i Ignasi repta l'exercitant a no ser sord a la crida i a distingir-se en el servei a la seva causa.

El moment més brillant de la carrera d'Ignasi va ser l'entrada a galop a Pamplona. Feia nou anys que Navarra havia estat annexionada a la corona de Castella per Ferran el Catòlic, havent-hi contribuït el seu germà, l'hereu. Però el francès havia reunit tropes, aprofitant les lluites internes dels comuners i els diversos fronts principals oberts a Nàpols i al Rosselló. El virrei està lluny, però envia Ignasi a posar-se a les ordres del governador. Tot i acudir-hi amb el seu germà, aquest es retira perquè no arriba a un acord sobre el comandament i el governador fuig també. Ignasi entra a la ciutatella amb un petit escamot i s'assenyala amb el seu coratge i resistència, fins que cau ferit de bala. Allò fou una tronada i no va ser sord.

Tot i la coïxesa de la batalla amb el francès, va fer a peu per Europa no menys de 8.000 Km. Bona part com a pelegrí; la majoria, com a estudiant pobre i, altres, per respondre a la crida de superiors i companys. Va comprovar així, de manera física, l'abundància dels camps sembrats i, de manera espiritual, el desordre de les comunitats cristianes i la manca de bons segadors. Va fer seva la crida de Jesús i va trametre la veu a altres.

Xavier li feia el sord molt de temps. Però quan aquest va comprovar l'extensió de l'empresa, pels camins i els mars de l'Índia, del Japó i de la Xina, també cridava els estudiants de París amb una força que movia les pedres.

El mateix feia Favre, i la vocació de Francesc de Borja suposava una tal estampida que, segons Ignasi, el món no tindria prou orelles per sentir-la. I encara més detonant va ser la vocació de Joana, ex-reina de Portugal i regent de les Espanyes, l'única dona que ha mort essent jesuïtessa.

Petició. Demanar el que vull: serà aquí demanar gràcia a Nostre Senyor perquè no sigui sord a la seva crida, sinó prest i diligent per a complir la seva santíssima voluntat [91].

S'esperona l'exercitant que té prou edat, enginy i capacitat, perquè senti la veu i vulgui distingir-se en el servei a tan gran Senyor. Quan Jesús crida mitjançant les paràboles del Regne, conclou gairebé lamentant-se: “*Qui tingui orelles que escolti*” (Mt 13,43). L'exercitant que ha plorat el seu pecat tindrà oïda fina? Ignasi l'avisava, com Elí al jove Samuel, que no es distregui ni faci el sord. El mestre indicà al deixeble, que encara no reconeixia la veu de Déu, el que havia de dir: “*Parla, Senyor, que el teu servent escolta!*” (1Sa 3,10). Cal notar que el títol de rei només l'accepta Jesús en el judici de Pilat, en les mofes dels soldats durant la coronació

d'espines i en el rètol penjat a la creu. I és que, per a Jesús, “*El meu Regne no és d'aquest món!*” (Jn 18, 36). Li és la voluntat del Pare!

L'expressió “voluntat de Déu” pot sonar a arbitrietat perquè la paraula llatina perd el matís de la grega, *zelema*, que indica una voluntat en bé de les persones. La paraula actual “voluntariat” manté el sentit amorós i diligent de la paraula. L'anunci dels àngels és justament que Déu, per Jesús, és un (el) voluntari de la humanitat: “*pau als homes vers els quals Déu té un bon 'zelema'*”. Per a Jesús la voluntat de Déu, el seu regnat, és el tresor amagat en el camp, és la perla. Més encara, li és l'aliment. L'exercitant és cridat a apassionar-s'hi sense reserves ni pors.

*“Però tu no vols oblacions ni sacrificis,
i m'has parlat a cau d'orella;
no exigeixes l'holocaust ni l'expiació;
per això et dic: “Aquí em tens:
com està escrit de mi en el llibre,
Déu meu, vull fer la teva voluntat,
guardo la teva llei al fons del cor”.
Anuncio amb goig la salvació
davant el poble en dia de gran festa.
No puc deixar d'anunciar-la;
ho saps prou, Senyor.” (Sl 40(39)).*

De fet, Déu té somiada una mida pròpia a cadascú projectada en la plenitud de Crist (Ef 4,13). Però només es pot donar fruit si s'està empeltat en Ell. L'expressió “amb mi” travessa la contemplació i dona el descans i el coratge de la jornada. Hom es pot oferir i fins i tot assenyalar-se. Sant Pere va voler lluir-se: “*Ni que tots fallin, jo no fallaré pas*” (Mt 26,33). Sembla que recolza en ell mateix i menysprea els altres. Potser no va tenir prou en compte “l'amb mi” ignasià o l'elecció específica del Senyor per al cas. Jesús ressuscitat li retraurà delicadament: “*Simó, fill de Joan, m'estimes més que aquests?*” (Jn 21,15).

PETICIÓ CINQUENA. Contemplació de l'Encarnació [104]

*“Jo sóc el camí, la veritat i la vida.
Ningú no arriba al Pare si no és per mi” (Jn 14,6).*

Al febrer de 1524, hivern de gran fred, tornant de Jerusalem, Ignasi fa a peu el camí de Venècia a Gènova, travessant línies enemigues. Ell mateix descriu la pinta que feia: *“Duia calces gruixudes fins a genoll, les cames al descobert, sabates i una camisa negra amb tot d'estrips a l'esquena i una capeta curta i pelada”* [49]. Els guardes el detenen, pensant no fos un espia, l'escorcollen a fons i, tot i reclamar ell la capeta per fred i per mala fatxa, se l'emporten lligat, en mànigues de camisa i gorra, cap al capità.

“En el camí”, continua dient, *“va tenir una mena de representació de Crist quan el portaven, encara que no una visió com les altres. Fou portat per tres carrers grans i ell no anava gens trist, sinó més aviat alegre i content”.*

Li ve la qüestió de com tractar el capità. Creu que l'ha de tractar de “vós”, perquè així ho farien Jesús i els apòstols. Té la temptació de tractar-lo de “vostra senyoria” (ell havia servit a la cort), per por de les tortures. Veient que és temptació de desfigurar la imatge de Jesús, es diu a si mateix per dins: *“-Ara, doncs, no el tractaré de “senyoria”, ni li faré reverència, ni em trauré la gorra!”* (Au 49-52). El tingueren per boig!

La contemplació assídua de Jesús configurava la manera de menjar, de vestir i de mirar, d'un Ignasi novici, encara que molta cosa provingués del seu imaginari o de les representacions que tenia contemplades. De fet, recomana a l'exercitant que mentre menja *“Consideri com que veu Crist Nostre Senyor menjar amb els seus apòstols, i com beu, com mira, com parla, i procuri imitar-lo”* [214]. A les Constitucions dóna una passa més en la formulació, proposant imitar i seguir Jesús, *“Com sigui la via que porta els homes a la vida [Const 101]”.*

Petició. Demanar el que vull: serà aquí demanar coneixement intern del Senyor, que per mi s'ha fet home, per tal que més l'estimi i el segueixi [104].

La petició és lògica: primer, coneixement; després, amor i, a la fi, seguiment. Però, de fet, només comences a conèixer a fons una persona quan l'estimes, i aprens a estimar-la a mida que t'hi fas i comparteixes el seu camí. Quant més estimo, més conec, diu Orígens, i un proverbi àrab diu que no et fas a una persona fins que no has caminat bon tros amb les seves sandàlies.

Si, doncs, lògicament sembla que primer s'ha de conèixer per estimar, i primer s'ha d'estimar per seguir, en la realitat es dóna una circulació progressiva entre el coneixement, l'amor i el seguiment. Fins i tot, recolzant en la contemplació anterior, sembla que Ignasi posa al davant el seguiment incondicional i intuïtiu, a la manera apostòlica, i la resta ja vindrà. Passà una cosa semblant en la primera trobada amb els deixebles: *“-Què busqueu?”*, preguntà Jesús. *“-Mestre, on t'estàs?”*, li responen. *“-Veniu i ho veureu”*, va ser la invitació (Jn 1,38).

Així, doncs, la cançó hauria d'afegir, potser, una tercera estrofa:

*“Senyor, que et conegui,
perquè si et conec, t’estimaré;
Senyor, que t’estimi,
perquè si t’estimo, et seguiré;
Senyor, que et segueixi,
perquè si et segueixo, et coneixeré”.*

Hi ha una recomanació clau per fer les contemplacions de Segona Setmana: entrar en els misteris com si s’hi fos present! D’alguna manera, es pretén reviuere el seguiment apostòlic. S’apassiona l’exercitant per Jesús tal com confessa Sant Pau en dir: *“Tot ho considero una pèrdua, comparat amb el bé suprem que és conèixer Jesucrist el meu Senyor. Per ell m’he avingut a perdre-ho tot i considerar-ho escòria, a canvi de guanyar-lo a ell i de viure unit a ell... Hi corro al darrera per tal d’apoderar-me’n, ja que també Jesucrist es va apoderar de mi”* (Fil 3,8-9.12).

Ignasi, en un moment àlgid del seu debat amb la Santíssima Trinitat per confirmar el seguiment de Jesús en pobresa, se sent perdut. Recorre a Jesús: *“Senyor, on vaig o on [em voleu], etc.; seguint-vos, Senyor meu, no em podré perdre”* [DE 113].

Sant Joan recull una raó absoluta del desig de conèixer Jesús. En el diàleg de la Santa Cena, diu Jesús: *“Jo sóc el camí, la veritat i la vida. Ningú no arriba al Pare si no és per mi. Si m’heu conegut a mi, també coneixereu el meu Pare. I des d’ara ja el coneixeu i l’heu vist. Li diu Felip: -Senyor, mostra’ns el Pare, i no ens cal res més. Jesús li respon: -Felip, fa tant de temps que estic amb vosaltres, i encara no em coneixes?”* (Jn 14,6-9).

Psicològicament, el buit de les males afeccions que ha deixat l’avorriment del pecat -*“Dejé el ganado que antes seguía”* (Joan de la Creu)- pot omplir-se amb escriure per l’adhesió a Jesús.

En fi, un camí no és sinó per a seguir-lo. *“On anirem”*, diu Pere: *“tu tens paraules de vida eterna”*; la veritat és la passió del nostre coneixement, tot i que la deixi escapar sovint pel Pilat que s’apodera de mi: la vida la volem perenne, ni que sigui eliminant els altres per por de perdre-la.

L’exercitant no s’ha d’amoïnar, tot cercant Jesús. És ben segur que Ell mateix serà qui el trobarà.

PETICIÓ SISENA. Meditació de banderes [139]

“El vostre adversari, el diable, rugint com un lleó, ronda cercant qui engolir. Resistiu-li fermes en la fe” (1P 5,8-9).

Arribats a aquest punt dels Exercicis, l'estratègia del mal esperit consisteix a procurar que l'exercitant marri o bé l'objectiu o els mitjans apostòlics del seguiment o, com a mínim, pretén destorbar-li'n l'alegria.

Ho descriu bé Ignasi en la 4a regla de discerniment de Segona Setmana: *“És propi de l'àngel dolent, que es transfigura sub angelo lucis,”* -expressió paulina de 2C 11,14-, *“entrar amb el que plau a l'ànima fidel per sortir-se, després, amb la seva: és a dir, aporta pensaments bons i sants conforme a l'ànima justa, i després, a poc a poc, procura endur-se-la cap als seus enganys dissimulats i cap a les seves intencions perverses”* [332].

Als inicis de l'estada a Manresa, conrea Ignasi sense adonar-se'n una mena de narcisisme visionari que li era molt plaent. *“Mentre s'estava en aquest hospital li esdevenia moltes vegades en dia serè que veia a l'aire, vora d'ell, una cosa que li donava molta consolació perquè era en gran manera bella. No distingia prou bé quina figura tenia, tanmateix semblava com si tingués forma de serp amb moltes coses que resplendien com ulls, encara que no ho eren. I sentia un gran plaer i alegria amb la visió d'aquesta cosa, i com més la veia més creixia el goig i quan aquella cosa desapareixia, se'n desplaïa”* (Au 19). El context del record d'aquesta visió és justament el de la seva excessiva preocupació per haver estat molt presumit. La mirada dels ulls consoladors el recargola i distreu de l'apostolat, entretenant-lo en l'ascètica contra la seva figura i així aconseguir emular els sants.

A la llum de la creu del Tort, en donar gràcies de la meravellosa il·luminació del Cardener, *“Conegué amb tota claredat i gran assentiment de la voluntat que allò era el dimoni.”* (Au 31). Es va tornar a tallar els cabells i les ungles!

En una carta d'acompanyament espiritual, respon a la pregunta de Teresa Rajadell de si no és millor amagar els dons de Déu. Ignasi hi enumera la “cua serpentina” que la indueix cap a una falsa humilitat. Li diu que la veritable comunicació espiritual no ha d'enorgullir ningú, perquè les gràcies s'atribueixen sens dubte a la generositat de Déu i no a un mateix. Per tant, l'única regla per a comunicar o no comunicar els dons és si això ajudarà l'oient, és a dir, la discreció de la caritat.

Els exemples es podrien multiplicar. En tot cas, fruit d'aquestes experiències personals que recorden de lluny les temptacions de Jesús al desert, apunta Ignasi aquesta seriosa pregària en la meditació de Dues Banderes:

Petició. Demanar el que vull, i serà aquí demanar coneixement dels enganys del mal cabdill i ajuda per a guardar-me'n, i coneixement de la vida vertadera que mostra el summe i vertader capità, i gràcia per a imitar-lo [139].

La personificació dels esperits malignes, tot i ser tardana a la Bíblia i encara deguda a la influència persa, és molt present en el Nou Testament. La Legió de dimonis, ben diversa i

dividida, s'unifica en la persona de Satanàs, el cabdill hostil que sedueix i enganya la humanitat. Per a Sant Ignasi és una força "exterior" incontrolada, resultat de l'acumulació de les malifetes pròpies i alienes -pecat i escàndol-, de les afeccions desordenades -passions i pors-, i dels criteris mundans -errors i dominació-. Si val la imatge, l'adversari és un cavall de Troia farcit de la història de pecat personal i social i infiltrat en la consciència. Ronda sempre vigilant i obsessivament provocador. El nom alternatiu de Beelzebú no vol dir altra cosa que "senyor de les mosques". Tan impertinent arriba a ser.

Ignasi el presenta assegut en càtedra de foc i fum, com a Llucifer, -portador de llum- tot i tenir menys entitat que un foc d'encenalls, a no ser que se li tingui por. En aquest cas és pitjor que una bèstia ferotge i perversa.

Jesús va prevenir Pere, poc abans de la passió: "*Simó, Simó, mira que Satanàs us ha reclamat per sacsejar-vos com es garbella el blat, però jo he pregat per tu, perquè no defalleixi la teva fe*" (Lc 22,31-32).

La meditació pinta una mena de tríptic: a banda i banda els dos campaments, Babilònia i Jerusalem.

En el centre, l'ample món, on són enviats els súbdits de Llucifer i els amics de Jesús: els primers, a temptar, utilitzant xarxes i cadenes; els segons, a ajudar, invitant. Es tracta del camp de blat on l'enemic sembla cugula, difícil de destriar.

Aquesta lluita queda ben reflectida en el salm 73(72):

*"Realment, Déu és bo amb Israel,
és bo amb els qui són sincers de cor.
Però jo he estat a punt de desviar-me,
i ja quasi relliscaven els meus peus,
d'enveja que sentia pels injustos,
veient el benestar dels insolents.*

*Sense neguits arriben a la mort,
van tips, són corpulents;
no passen penes com els altres,
no sofreixen com tothom.
L'orgull els fa de collaret,
la violència, de vestit;
les ambicions del seu cor traspuen
pels seus ulls, que els surten de la cara.
Mireu com aquests injustos
acumulen tranquils les riqueses![...]*

*M'esforçava per entendre-ho,
m'hi esforçava inútilment,
fins que, entrant al santuari de Déu,
he comprès el destí dels injustos.*

*De l'ombra d'ells, en feu tan cas, Senyor,
com d'un somni, que en llevar-nos s'esvaeix.
Per a mi és bo d'estar prop de Déu,
de buscar en el Senyor el meu refugi, i de contar les seves gestes.”*

PETICIÓ SETENA. Meditació de binaris [152]

“... deixeu-vos transformar i renoveu el vostre interior, perquè pugueu reconèixer quina és la voluntat de Déu, allò que és bo, agradable a ell i perfecte” (Rm 12,2).

La meditació de binaris és el darrer assalt per guanyar la llibertat d'elegir, cosa que es persegueix des del Principi i Fonament: cal indiferència per a elegir sense afecció desordenada, només moguts per l'amor de Déu, vet aquí la qüestió. S'està al nucli dels Exercicis, en voler sentir la manera personal de seguir Jesús, conegut i estimat ensems com a salvador i com a capdavanter de la causa del Pare.

El llibre dels Exercicis està escrit en clau de reciprocitat de l'amor de Déu i, per tant, tot s'orienta a *“Cercar i trobar la voluntat divina en la disposició de la pròpia vida per a la salut de l'ànima”* [1]. El seu títol ho concreta més, en dir que són per a *“Ordenar la vida sense determinar-se per cap afecció desordenada”* [21].

Ha arribat l'hora que l'exercitant *“Es deixi abraçar pel seu Creador i Senyor en el seu amor i lloança, posant-lo en el camí per on podrà servir-lo millor en endavant”* [15].

Serà capaç l'exercitant de qüestionar decisions anteriors? És més, podrà elegir en llibertat si té unes afeccions, gruixudes o subtils, que li decanten el cor? De les dolentes ja se n'ha penedit, però quin llast impedeix un seguiment decidit? Com desfer lligams?

A partir de Loiola la vida d'Ignasi és una presa de decisió contínua. Viu a cavall de la seva llibertat (estem en ple renaixement) i de la moció de l'Esperit. Si ha demanat insistentment *“Que totes les intencions, accions i operacions siguin purament ordenades en servei i lloança de la divina Majestat, qüestiona ara a cada passa si l'amor que el mou i el fa elegir la tal cosa davalla de dalt, de l'amor de Déu...”* [184].

En tenim un delicat exemple en el seu Diari Espiritual. En el discerniment comprometedor del règim econòmic de la Companyia rep tantes visites de Déu que no troba el moment d'acabar-lo. Curt i ras, s'ha enllaminat desordenadament per la consolació de Déu! En adonar-se'n, lluita contra l'afecció que li causa molt de neguit. Arriba a passar-hi un Getsemaní i reproduirà l'oració de Jesús: *“Pare, no es faci la meua voluntat sinó la teua”* (Lc 22,42). Així, deixant enrere fins i tot la consolació divina, és conduït al meravellós camí de la humilitat amorosa envers Déu i el món. Acaba el discerniment, negat en un oceà de llàgrimes causades per la nova conformitat amb la voluntat de Déu.

L'afecció pot ser també aversió. A l'Autobiografia explica el mateix Ignasi la repugnància que sentia per a anar a cuidar un company d'estudis malalt a Rouan. Aquest se li havia gastat tots els diners recollits a l'estiu per a passar tot el curs acadèmic. Els hi havia deixat en custòdia per mostrar-li confiança i per escrúpol de no tenir res tant a lliure disposició. Contra tota llei, acaba decidint fer a peu i descalç els cent quilòmetres de camí des de París i, a més, en dejú durant tres dies [Au 79].

Semblantment, podem pensar la lluita interior d'Ignasi per decidir oposar-se al nomenament de Francesc de Borja com a cardenal, contra la voluntat de dos superiors seus: la de Carles V i la del Papa, Juli III, el qual volia complaure l'emperador.

Petició. Demanar el que vull: aquí serà demanar gràcia per elegir el que sigui més a glòria de sa divina Majestat i salut de la meva ànima [152].

Tot i que encara resta molt de camí contemplatiu per acoblar afeccions i voluntats, segurament l'exercitant té ja un desig sincer d'entrar a l'òrbita del pla de Déu. Podrà pregar confiadament amb el salmista, repetint les paraules que s'apliquen tan bé al mateix Jesús:

*“Tenia posada l’esperança en el Senyor..
Ha plantat els meus peus sobre la roca,
i m’hi sento segur.
Feliç l’home que confia en el Senyor.
Com has pensat en nosaltres,
Déu incomparable!
Quantes meravelles has fet,
Senyor Déu meu!
Tu m’has dit a cau d’orella
que no vols oblacions ni sacrificis.
Per això et dic: “A tu em presento,
en el llibre hi ha escrit
el que has fet per mi.
Déu meu, vull fer la teva voluntat...”
Jo sóc pobre i desvalgut,
però el Senyor pensa en mi.”
(Salm 40(39)).*

Ara bé, l'aparent serenitat lògica i afectiva en què està formulada la petició no revela la tempesta que es congria a l'interior de l'exercitant quan efectivament es troba lligat per afeccions o repugnàncies imperioses.

A l'evangeli, el jove ric, que cercava la perfecció, deserta. Els invitats a noces defugen el convidat. Se'ns diu que no es poden servir dos amos alhora. Fins i tot, que qui prefereix pare o mare al Senyor no li pot ser deixeble. La paràbola de la perla i del tresor amagats en el camp apunten a la valoració absoluta del Regne per damunt de tota altra realitat. En canvi, St. Pau considera deixalla tota la seva riquesa personal de nissaga, cultura i perfecció davant la Llei, comparat amb el seguiment de Jesús. Emprèn una lluita contra si mateix per a no quedar desqualificat en la cursa per atrapar Jesús, que l'ha atrapat primer! (1C 9,26-27).

En els col·loquis la petició es radicalitza i concentra en els punts més roents. En aquest cas es tracta de desarrelar l'afecció o la repugnància, demanant i suplicant a Déu ser elegit de manera que quedi de banda l'objecte de l'afecció, *“Sols que sigui servei i lloança de la seva divina bondat”* [157]. Noti's com Ignasi amoreixa la lluita, contraposant a l'afecció, no la divina Majestat, sinó la bondat divina. En aquests detalls mostra la seva finor i experiència!

PETICIÓ VUITENA. Contemplació de la Cena [193]

“Això és el meu cos entregat per vosaltres... Aquesta copa és la nova aliança segellada amb la meua sang, vessada per vosaltres” (Lc 22,19-20).

A Manresa, Ignasi llegia cada dia i sencera la passió. La seva meditació li inspira dues peticions de Tercera Setmana, una de caire més penitencial on ressona encara la pregunta del què ha fet Crist per mi i l'altra on malda pel seguiment en unió amb Ell. La primera, que atenem ara, diu així:

Petició. Demanar el que vull: serà aquí dolor, sentiment i confusió, perquè pels meus pecats el Senyor va a la passió [193].

Aquests són els sentiments que volgué desvetllar en un clergue de París que de nit anava amb prostitutes. L'esperà als afores ficat dins una bassa gèlida que hi havia arran del seu camí, bo i dient-li que no en sortiria fins que ell no abandonés la seva doble vida.

La “substitució” –en comptes de– que insinua la preposició *per* (els meus pecats) confon a Ignasi. De jove n'havia tingut una estranya experiència. Un pobre va ser fuetejat públicament pel robatori d'unes peres que havia comès Ignasi i la seva patuleia. Ignasi va assistir al càstig sense delatar-se. Ho confessava molts anys més tard al seu poble amb gran sentiment d'indignitat. D'una prunera estant, donava la seva catequesi a la gran concurrència que no li cabia a l'ermita. Els plorava encara el seu dolor culpable pel pobre; ploraven ells pel record de Jesús.

A més, com a pelegrí colrat en els camins, considera Ignasi l'anada de Jesús a la passió. Serà una anada física o intencional, tal com ja la contemplava en el naixement, primer tram del camí cap a la creu: mirant i considerant el que fan les persones -Maria i Josep- caminant perquè Jesús nasqués en pobresa extrema i, a la fi de tants treballs, per morir a la creu. És a dir, comprèn tota la vida de Jesús com a realització de la paràbola del bon pastor en recerca de l'ovella perduda.

En pura imitació de Crist, assabentat de la malaltia del company de cambra que recordàvem en el capítol anterior, emprèn aquell llarg camí. A més de la repugnància esmentada i la por, consigna Ignasi la consolació tinguda a partir d'Argenteuil, passats els 11 primers quilòmetres. Allà es guardava, deien, la túnica de Jesús, i ho fa constar. De tanta alegria es va posar a cridar pels camps i a parlar amb Nostre Senyor [Au 79].

Psicològicament, per tant, a la passió es reforça el sentit de pertinença, des del moment que percebo que el Senyor ha optat per mi fins al final. Sona amb força el *per mi* ignasià i, en el cor d'un apòstol, aquest *per mi* es multiplica en cada persona. Tant ho vivia així Sant Ignasi que, en veure qualsevol, s'inundava d'alegria i havia de contenir-se per a no esclatar. En tota persona reconeixia l'etiqueta del seu preu: la mort de Jesús per ella. “*És pagant un preu que heu estat comprats*” (1C 7,23).

Si Jesús parlava de l'ovella trobada al barranc, que alegra tant al pastor, com al cel el pecador retrobat, ara, en un tràgic divendres, es deixa penjar a l'abisme de la mort, per fer costat i allargar la mà al lladregot també moribund. “*Avui seràs amb mi al paradís*” (Lc

23,43). Moren junts. Quins camins més estranys i quina exactitud des l'eternitat per trobar-se puntual amb qui l'anava a necessitar!

Les contemplacions de tercera setmana afegeixen tres punts als ja habituals de mirar les persones, d'escoltar el que diuen i de veure què fan, per a treure'n profit.

Així, el quart punt, d'inspiració joànica, insisteix en la voluntarietat del lliurament de Jesús. *"Ningú no em pren la vida, sóc jo que la dono"*. De fet, no es deixa agafar fins que no té segur que els deixebles se salven. Es comprèn aquell amarg plor d'un acovardit Pere, bo i seguint-lo de lluny.

El cinquè punt invita a adonar-se com la divinitat de Jesús s'amaga, deixant patir tan cruelment la seva sacratíssima humanitat. És Pilat qui ho subratlla, un cop Jesús li ha dit que renunciava als seus exèrcits celestials: *"Sortí Jesús a fora portant la corona d'espines i el mantell de porpra i Pilat els digué: Aquí teniu l'home!"* (Jn 19,5).

El sisè punt es pregunta què s'ha de *patir* per Ell. És ben paulí. En efecte, Sant Pau gosa afirmar que completa amb els seus sofriments la passió de Crist.

Isaïes, en el quart cant del servent, va preveure que l'apassionament de Déu pel món donaria un rebrot paradoxal, fet a imatge seva. La passió de Jesús confirma la profecia:

*"De fet, ell portava les nostres malalties
i havia pres damunt seu els nostres dolors.
Nosaltres el teníem per un home castigat
que Déu assota i humilia.
Però ell era malferit per les nostres faltes,
triturat per les nostres culpes:
Rebia la correcció que ens salva,
les seves ferides ens curaven.
Tots anàvem com ovelles disperses,
cadascú seguia el seu camí
però el Senyor ha carregat damunt d'ell les culpes de tots nosaltres
L'han empresonat i condemnat,
se l'han endut.
I, qui es preocupa de la seva sort?
L'han arrencat de la terra dels vivents
l'han ferit a mort
per les infidelitats del seu poble"*
(Is 53,4-6.8).

PETICIÓ NOVENA. Contemplació de l'Hort [203]

“Estic crucificat amb Crist. Ja no sóc jo qui visc; és Crist que viu en mi” (Ga 2,19-20).

Segons el testimoni d'una monja clarissa de Manresa, fins a la Guerra Civil es conservava al seu monestir la creu de fusta que Sant Ignasi tragué a Manresa en els seus viacrucis. També, fins deixar Barcelona, duia un santcrist de pam i mig sobre la roba de sac que duia al pit des del dia que es va convertir, segons testimoni del seu germà adoptiu, Joan Pasqual, que el guardava com a una relíquia (Font, III, p.195). *“-Si algú vol venir amb mi, lloga Ignasi, que es negui a ell mateix, que prengui la seva creu i que em segueixi” (Mc 8,34).* No és d'estranyar que la tradició hagi identificat la Cova de l'estada a Manresa per les creus gravades a la pedra. Tampoc no meravella que, a l'hora de donar gràcies de la gran il·lustració del Cardener, acudi a la creu del Tort.

En la conversió de Saule, el Senyor vaticina a Ananies el futur de l'apòstol: *“Jo li faré veure tot el que haurà de patir pel meu nom” (Ac 9,16)*, i Pau tindrà el goig de compartir el patiment de Crist. Ignasi, inversament, abans de la visió de la Storta, en imprimir-li Déu al cor *“Jo us seré propici a Roma”*, ho interpreta com *que potser serem crucificats a Roma*. Més endavant, en la visió esmentada, és Jesús mateix qui, amb la creu a l'espatlla, el pren al servei de la Trinitat, segons la petició del Pare Etern: *“Vull que prenguis aquest com a servidor teu” (Font II, p.133)*. De fet, tot i que Ignasi tenia intenció de viure i morir a la terra de Jesús i que així ho expressà al papa Pau III, aquest li va dir que bona Jerusalem li seria Roma.

Així, la petició actual avança una passa més, demanant la unió real i afectiva amb Crist:

Petició. Demanar el que vull: allò que és propi de demanar en la passió: dolor amb Crist dolorós, aclaparament amb Crist aclaparat, llàgrimes, pena interna de tanta pena que Crist passà per mi [203].

I li fou ben concedit. Malalties, fam i nuesa, judicis, insults, presons, assots, expulsions es reparteixen tot al llarg de la seva vida. D'alguna manera el resum autobiogràfic que fa Pau en el capítol 12 de la segona carta als de Corint retrata Ignasi perquè, com Pau, també demanava imitar el captivament i revestir-se dels sentiments de la passió de Jesús.

A Barcelona van donar-li una pallissa junt amb mossèn Pujalt. Aquest en morí. Ignasi estigué 53 dies al llit, embolcallat amb tovalloles xopes de vi per a reanimar-lo. A Alcalà fou encadenat durant setmanes, peu amb peu, amb el seu company Calixte. La cadena de menys de dos metres estava estacada. Diu delicadament Ignasi: *“Cada vegada que un volia fer una cosa, calia que l'altre l'acompanyés” [Au 67]*. Així, tot i haver-ho experimentat, a Salamanca, va respondre a una senyora que lamentava veure'l empresonat: *“No hi ha prou grills ni cadenes a Salamanca que jo no en desitgi més per amor de Déu” [Au 69]*. En el segon punt de la contemplació de l'empresonament a casa de Caifàs dirà lacònicament: *“Jesús estigué tota aquella nit lligat” [292]*.

Tot seguit invita a assistir a les burles i blasfèmies dels guardes. L'abans vanitós Ignasi sentia particularment la humiliació de Jesús, en suportar injúries, menyspreus, falsos

testimonis i ser tingut per boig. Els honors, la fama i l'estimació eren valors essencials per a un cavaller mundà! Però si algú és seguidor de Nostre Creador i Senyor Jesucrist “*amarà i desitjarà justament el contrari, vestir-se del seu vestit i uniforme, ja que ell ho va fer pel nostre profit espiritual*” [Const 101].

L'aplicació en vida ordinària d'aquest capgirament de valors condueix a lligar la pròpia vida amb els pobres.

Es demana dolor “amb” i abatiment “amb” Crist. Hi ressona encara la crida del Rei Eternal, gairebé textualment manllevada al seu llibret de capçalera, per a ell tan saborós com plat de perdiu: “*Perquè si mories amb ell, viuràs amb Ell. I si fossis company de la pena, també ho seràs de la glòria*” (Tomàs de Kempis, *Imitació de Crist*, Ll.II, c.XII, n.2).

D'altra banda, el “per mi” de la pena de Jesús té un niu de significats. Indica voluntarietat, substitució, identificació, amor. En un moment que l'exercitant ha enllestit o està enllestint l'elecció, pot mirar fit a fit l'elecció de Jesús.

Segons Sant Joan, Jesús preveu el dolor dels seus amics: “*La dona quan infanta té tristesa, perquè ha arribat la seva hora; però, quan ha donat a llum l'infant, ja no es recorda més del sofriment per l'alegria que hagi nascut un home al món. També vosaltres ara teniu tristesa, però us tornaré a veure i s'alegrarà el vostre cor, i aquesta alegria vostra no us la prendrà ningú*” (Jn 16,21-22). Justament Ignasi invita a considerar també la soledat, dolor i fatiga de Maria! [208]. Ella infanta el Cos Místic. Amb el Fill escolat a la falda, recordaria Maria el diàleg d'Isaïes?

- *Qui és aquest que ve d'Edom, país rogenic, que arriba de Bosrà amb el vestit vermell? Duu una roba esplèndida i avança amb el cap alt, segur de la seva força!*

- *“Sóc el qui parla de fer justícia, el qui pledeja per salvar”.*

- *Per què, doncs, és rogenca la teva roba i duus el vestit com qui ha trepitjat raïm?*

- *“He trepitjat el cup tot sol, cap poble no m'ha ajudat. [...], els he trepitjat i els he premsat; em saltaven els esquixos a la roba i en porto tacat tot el vestit.*

Duia al cor el dia de fer justícia, ha arribat el temps d'alliberar el meu poble. Mirava cercant qui m'ajudés i m'he adonat que ningú no em sostenia.

Però el meu braç m'ha donat la vic-tòria” (Is 63,1-5).

PETICIÓ DESENA. Contemplació de l'aparició a Maria [221]

“Se'n tornaren del sepulcre i van anunciar tot això als Onze i als altres. Eren Maria Magdalena, Joana i Maria, mare de Jaume; també les altres que anaven amb elles ho explicaven als apòstols” (Lc 24,8-12).

A Manresa, l'exercitant Ignasi va tenir repetides experiències pasquals. Una d'elles va ser la superació d'una aguda crisi d'escrúpols enmig d'un combat inesperat entre la vanaglòria i la falsa humilitat. D'una banda mostrava gran fervor en el parlar i gran voluntat de servir Déu, i en sentia consolació, com si el miessin i l'aproessin. Per altra, continuava aquelles penitències extremes per la consciència de la seva pèssima vida anterior. Al bell mig de la lluita, una velleta de molt sentit espiritual i antiga serventa de Déu li desitja: *“Oh, plagui a Nostre Senyor Jesucrist que se us vulgui aparèixer algun dia”* [Au 21]. No li podien dir res pitjor..., ni millor! En quedà astorat. No n'era pas digne. Volia i dolia alhora? Qui el deslliuraria dels seus escrúpols?

Una invasió de dons el descentren de la mirada sobre ell mateix, tant del bon costat com del dolent, i passen a ocupar tot el seu món interior la Santíssima Trinitat, la creació radiant, l'humil presència eucarística, la humanitat de Jesús i de Maria. Ho veu tot nou. Al peu de la creu del Tort, s'adona de la victòria de Crist sobre el seu passat. Com diu Sant Pau: *“Ell ha mort per tots perquè els qui viuen ja no visquin per a ells mateixos, sinó per a aquell qui ha mort i ressuscitat per tots ells”* (2C5,15).

Aquesta alteritat gratuïta és l'única petició proposada per a les contemplacions pasquals, que comencen amb l'aparició a la seva mare.

Petició. Demanar el que vull: i aquí serà demanar gràcia per a alegrar-me i gaudir intensament de tanta glòria i goig de Crist Nostre Senyor [221].

L'accent de la petició recau sobre Jesús. El motiu de l'alegria és la mateixa alegria de Jesús. Ell ha reeixit! La traducció Vulgata (1548) dels exercicis *“Alegrar-se amb el goig de Maria”*. De fet, encara que l'Esriptura no narra la visita a la seva mare, n'hi ha un indici en el verset de la capçalera, on Lluc parla de les altres dones que confirmaven el mateix. Ignasi la suposa i, en tot cas, la manera com Maria s'alegraria per Jesús inspirarà l'alegria ja no gens interessada de l'exercitant.

També els apòstols deixen de pensar en ells mateixos, quan s'alegren de l'enlairament de Jesús. Diu Lluc: *“Se'n tornaren a Jerusalem plens d'una gran alegria”* (Lc 24,52).

Aquest matís de l'alteritat rebla i supera aquell “amb mi” de la invitació del Rei Eternal.

El salm 45(44) de les Noces Reials pot introduir a l'esplendor interna de l'escena:

“Ets el més bell de tots els homes,

*exhalen gràcia els teus llavis,
com un perfum,
Déu t'ha beneït per sempre.
Cenyeix-te l'espasa, valent,
vesteix-te de festa, cavaller victoriós,
per defensar la veritat,
i la justícia dels indigents.*

.....

*Dels palaus de vori t'alegren les arpes,
la princesa t'espera enjoiada,
l'esposa et ve a la dreta,
vestida amb or d'Ofir”.*

També afegeix Ignasi un parell de punts de mira nous per a les contemplacions d'aquesta Quarta Setmana, a més dels consueus de mirar les persones, d'escoltar el que diuen i de veure el que fan. En efecte: el quart punt serà considerar l'esclat de la divinitat de Jesús, “*Que semblava amagar-se en la passió*” [223].

Aquest joc d'aparences radica en la doble condició humana i divina de Jesús. Ignasi ho tenia experimentat per la diversitat de visions que en va tenir. Només de Manresa, diu que no seria exagerat dir que foren més de 40. A vegades la visió era rodona i blanca, - representació eucarística(?) - la humanitat de Jesús; altres, era rodona i daurada, resplendint la seva divinitat més que el sol [Au 29, 99].

De fet, solia ell encomanar-se a Jesús com a fill de Maria, és a dir, en la seva humanitat -el Jesús històric- i ben sovint era visitat pel Crist glorificat. Per exemple, el vespre del 27 de febrer de 1544 anota: “*Em semblava que veia en l'esperit que, així com abans havia vist Jesús, com he dit, blanc -id est, la humanitat-, ara el sentia en la meua ànima d'una altra manera, és a dir, no només la humanitat sinó que era tot el meu Déu, etc. Nova efusió de llàgrimes i devoció gran, etc.*” [DE 87].

Aquesta dualitat només la copsen els ulls de la fe, i recorda el benestar de Pere en la Transfiguració.

En el cinquè punt, posa en relleu l'ofici de consolar de Jesús, tal com es fa entre amics.

Encara aquí es percep l'experiència vital d'Ignasi. El darrer desig que va tenir a Terra Santa va ser visitar l'indret de les Oliveres on es veneraven les petges dels peus de Jesús gravades a la roca el dia de l'Ascensió. S'escapoleix del grup de pelegrins i, sense guia, s'hi queda pregant. En marxar, s'adona que no s'ha fixat bé en l'orientació dels peus de Jesús i encara hi torna. Els frares malfien d'ell, havent-li prohibit de quedar-se a Terra Santa, i el fan cercar. L'inxampa un guardià, l'amenaça amb un garrot, i se l'emporta ben travat fins al monestir. Tot deixant-se dur fàcilment, descriu així la seva vivència: “*Se sentí molt consolat de Nostre Senyor; li semblava que veia el Crist damunt d'ell sempre. I aquest consol li durà tot el temps, amb gran abundància, ...*” [Au 48].

D'alguna manera Ignasi fa seu l'ofici de consolar, en proposar a l'exercitant gairebé tots els textos pasquals.

PETICIÓ ONZENA. Contemplació per a assolir amor [223]

“Nosaltres hem conegut l’amor que Déu ens té i hi hem cregut. Déu és amor; el qui està en l’amor està en Déu, i Déu està en ell” (1Jn 4,16).

Ignasi n’està convençut. Anota com de passada: *“Déu m’estima més que no pas jo a mi mateix”* [DE 185].

S’han fet moltes aproximacions a la figura d’Ignasi, tractant-lo de soldat de Crist, de sant cortesà, de cavaller medieval, de pelegrí, d’asceta, d’estratega, de fundador, de pidolaire, de místic. Però entrant en la seva intimitat, es descobreix fins a quin punt l’amor de Déu l’encenia i el consumia. Va anar essent un amor recíproc, d’obra, més que no de paraula, i una eucarística comunicació de béns.

Addueixo quatre instantànies, de deu en deu anys. La primera, de 1524. Barcelona. El seu company d’habitació, l’esmentat Joan Pasqual, molt jove encara, dóna aquest testimoni del que veié i sentí: *“Dormia casi cada nit en terra sense posar-se en lo llit, i passava la major part d’ella en oració agenollat als peus del propi llit, i prou nits l’aguaitava i veia la cambra plena de resplendor i ell en lo aire agenollat, plorant i sospirant i dient: Dios mío, y cuán infinitament sois bueno, puesto lo sois para sufrir quien es tan malo y perverso como yo”* [Script II, pàg 90].

La segona: el dia de Santa Maria, 15 d’agost de 1534. París. Set universitaris matinegen per anar a oferir el seu vot de dedicar-se al servei de Déu en pobresa a la capella de St. Dénis de Montmartre. En Pere Favre, llavors l’únic capellà, celebra l’eucaristia i, abans de la comunió, espera amb l’hòstia a la mà que cada un dels companys digui el seu vot amb veu alta, dient-lo ell el darrer. Intercanvi eucarístic, de mútua donació. Als *“Preneu i mengeu-ne tots...”* i *“Preneu i beveu-ne tots...”* correspon Ignasi amb un apassionat plagi: *“Preneu, Senyor, i rebeu, tota la meua llibertat...”*.

La tercera és del 5 de març de 1544. Roma. Inundat tot el dia de llàgrimes, escriu al vespre en el seu Diari: *“[...] durant la missa i abans, especials visitacions espirituals, totes es relacionaven amb la Santíssima Trinitat, enduent-se’m i atraient-me al seu amor. Acabada la missa [...] tants sanglots i efusió de llàgrimes, totalment relacionats amb l’amor de la Santíssima Trinitat, que em semblava que no em volia aixecar de tant amor i de tanta suavitat espiritual com sentia”* [DE 108-109].

La quarta, la seva vivència eucarística, amarada de presència i d’amor de Déu, el consumia. *“Qualsevol cosa de servei de Déu que fa el pare Ignasi”*, conta Càmera en el seu Memorial pels vols de 1554, *“la fa amb admirable recolliment i promptitud; i sembla clar que no només imagina tenir Déu davant, sinó que el veu amb els ulls; i això es pot veure fins i tot quan beneeix la taula. I es creu que d’aquí neix el gran dany que rep el seu cos quan oeix o diu la missa, si no està fort; i encara que ho estigui, moltes vegades l’hem vist emmalaltir el dia que ha dit missa”* [Relg. 183].

Així, a la fi dels Exercicis, proposa Ignasi naturalment viure d’una altra llum, observant en tot l’amor de Déu i corresponent-li amb la cooperació total al seu Regne.

Petició. Demanar el que vull: aquí serà demanar coneixement intern de tant bé rebut, per tal que jo, enterament reconegut, pugui en tot estimar i servir sa divina Majestat [233].

Canvia el “més” del Principi i Fonament pel “tot” i no malda tant per agrair com per correspondre.

Tampoc és petició de perseverança sinó una contemplació que farà perseverar: viure des de l'amistat; Amic i Amat. Manlleva aquí l'expressió de Ramon Llull, que potser va llegir a Barcelona, ja que, com diu encara Joan Pasqual, *“Estudià gramàtica en ma casa, i tingué sempre a son manar la llibreria que en ella teníem del dit Antoni Pujol, mon oncle, que era molt copiosa, curiosa i rica”* (Script II, pàg. 89).

Ignasi s'aproxima al plantejament joànic sobre l'amor extrem, tant en la donació del Fill pel Pare com en la donació de Jesús, rentant peus. I, recíprocament, assisteix a com Jesús acull la triple confessió de Pere en clau de missió: *“Pastura les meves ovelles”* (Jo 21,15-17).

La primera carta de Joan desenvolupa aquesta nova manera de viure en Déu per l'amor: *“Estimats meus, si Déu ens ha estimat tant, també nosaltres ens hem d'estimar els uns als altres. A Déu, ningú no l'ha vist mai; però si ens estimem, ell està en nosaltres i, dins nostre, el seu amor ha arribat a la plenitud”* (Jn 4,11-12).

Joan de la Creu s'expressa semblantment en dir joiosament:

*“Mi alma se ha empleado
y todo mi caudal en su servicio;
ya no guardo ganado,
ni ya tengo otro oficio,
que ya sólo en amar es mi ejercicio.”*
(Cant Espiritual, núm. 28).

Molts salms mediten i canten els dons rebuts de Déu, pel poble o pel mateix orant. Valguin com a mostra el salm 103(102):

*“Beneix el Senyor, ànima meva,
no t'oblidis mai dels seus favors.”*

I el salm 116(114-115) on també es demana correspondre a l'amor contemplat:

*“Estimo de tot cor el Senyor...
Com podria retornar al Senyor
tot el bé que m'ha fet?
Invocant el nom del Senyor,
alçaré el calze per celebrar la salvació...
Ah, Senyor, sóc el vostre servent,
ho sóc des del dia que vaig néixer...”*

COL·LOQUIS

Sant Ignasi convida a acabar totes les meditacions o contemplacions amb un col·loqui i, sovint, afegeix algunes notes explicatives. Espigolant-hi, és possible obtenir-ne un minitratat d'oració.

Les persones

La primera nota a destacar és l'atenció que posa a la persona amb qui tracta. Ben sovint és Jesús el seu interlocutor, però és ben sabut que, en moments cabdals, es dirigeix primer a Maria, després a Jesús i després al Pare, demanant als primers que el "posin", que intercedeixin, davant de Déu Pare.

En el seu Diari queda constància també del seu recurs als sants, i en deixa rastre en diverses composicions de lloc dels Exercicis, com ara en les contemplacions del Rei Eternal i per Aconseguir Amor. Igualment, té diversos col·loquis amb l'Esperit Sant. Segons el P. Jeroni Nadal, era la persona divina a qui més es dirigia.

Encara més remarcable del seu Diari és una mena de sensibilitat espiritual que li permet sentir quina persona divina o humana li és més propícia. De manera que a ella dirigeix l'oració després d'haver fet una mena de sondeig celestial fins que la troba.

La relació

En segon lloc, un cop establerta la relació, proposa enraonar-li de la cosa que es busca, amb un doble posat, segons la inspiració o intimitat, com un amic parla a un amic o un servent al seu senyor. *"No és altra cosa oració mental,"* segons Santa Teresa, *"que tractar d'amistat, estant molts cops tractant a soles amb qui sabem que ens estima"*.

Sembla que en el capteniment ignasià domina més la segona forma de relació, però també en el Diari queda constància de col·loquis encesos d'amor d'amistat. Però provenen d'una iniciativa divina que realment l'invita a relacionar-se així. Hom recorda les paraules de Jesús a la Cena quan diu als deixebles que ja no els dirà més servents sinó amics. En la contemplació per amor aquesta forma de tractar-se ja és explícita de paraula, tal com l'Amic comunica a l'Amat i l'Amat a l'Amic, i de fet, amb el confiat plagi eucarístic del Preneu, Senyor, i rebeu.

Les operacions

Les operacions inherents al col·loqui insinuades per Ignasi són múltiples. Parla d'imaginar, mirar, discórrer, comparar, fer memòria, buscar, demanar alguna gràcia, culpar-se d'alguna malifeta, proposar esmena, oferir-se, suplicar, comunicar les pròpies coses, voler consell, repetir pregàries vocals, particularment el Parenostre, l'Ànima de Crist i l'Avemaria. I, de part de Déu, parla de concedir, de donar vida, de tenir misericòrdia i pietat, de no deixar caure, d'oferir inspiració, d'elegir, de rebre, de donar gràcia.

Els continguts

És impossible recollir tots els temes a tractar amb el Senyor, perquè caldria repetir totes les meditacions i contemplacions d'Exercicis. Se subratllaran només aquells temes dels col·loquis que superen de molt la gràcia demanada a les peticions comentades.

Ja en la primera, el col·loqui, com s'ha indicat, traspassa la comparança de l'exercitant amb altres pecadors, a la comparança amb Jesús. En la segona, es passa de demanar dolor pels propis pecats, a donar gràcies per la misericòrdia de Déu. En la tercera, del propòsit de no pecar més en vistes a les penes de l'infern, a la consideració de la paciència i guarda de Déu.

En la quarta, es comença demanant no ser sord i s'acaba amb un oferiment al camí de més imitació de Jesús, això sí, amb Jesús.

En la cinquena matisa amb finor que la contemplació de l'Encarnació realitzada per l'orant és una nova encarnació, ara i aquí, en el seu cor. Conseqüentment, a més de seguiment, demana imitació.

En la sisena, Banderes, i en la setena, Binaris, es demana lucidesa i llibertat de discerniment i es decanta a demanar insistentment i novament, amb triple col·loqui i repetit en cinc estones de pregària, ser acceptat en la bandera de Jesús i per on no regeixi l'afecció desordenada.

En la vuitena, en una nota que preveu els intensos col·loquis de les contemplacions de passió i de resurrecció, diu textualment: *“Cal advertir com abans, i en part ja està declarat, que en els col·loquis hem d'enraonar i demanar segons la matèria que es tracta, és a saber, segons que em trobi temptat o consolat, i segons que desitjo adquirir una virtut o una altra, segons que vull disposar de mi cap a una part o a una altra, segons que vull doldre'm o gaudir de la cosa que contemplo, demanant finalment allò que més eficaçment desitjo sobre algunes coses particulars; i d'aquesta manera pot fer un col·loqui a Crist Senyor Nostre, o, si la matèria o la devoció el commou, pot fer tres col·loquis, un a la Mare, altre al Fill, altre al Pare, de la mateixa forma que està dit en la segona setmana, en la meditació dels dos binaris, amb la nota que segueix als binaris”* [199].

Finalment, a l'onzena, es concreta el voler estimar i servir en tot amb l'ofrena total personal. És ben coneguda la seva pregària:

*“Preneu, Senyor, i rebeu tota la meva llibertat,
la meva memòria, el meu enteniment i tota la meva voluntat,
tot el que tinc i posseeixo;
Vós m'ho heu donat, a Vós, Senyor, ho torno;
tot és vostre, disposeu-ne segons la vostra entera voluntat;
deu-me el vostre amor i gràcia que això em basta”* [233].

Conclusió

Aquestes planes han volgut presentar un compendi del camí d'Exercicis, resseguint les fites proposades en les diverses peticions. Són dotze desigs sembrats com llavors en els camps llaurats de l'exercitant. És ben conscient Ignasi que no basta l'esforç propi, perquè només l'Esperit dona el creixement. És per això que, en la seva correspondència, sol encetar les cartes demanant la gràcia i l'amor de Déu, per acabar-les amb el desig que el lector i ell trobin la voluntat de Déu. Compendien en vida ordinària, per tant, els Exercicis, però a l'inrevés. Ara bé, dirigint-se a novicis, millor que ningú altre, ha resumit el seu projecte de vida espiritual. Els escriu:

*“Tots s’esforcin per tenir la intenció recta,
no sols sobre l’estat de vida, sinó totes les coses particulars incloses,
prenent-hi sempre purament servir i complaure la divina Bondat
per ella mateixa
i per l’amor i els beneficis tan singulars amb què se’ns ha anticipat,
més que per temor de penes ni esperança de premis,
tot i que d’això es poden també ajudar;
i siguin sovint exhortats a cercar Déu Nostre Senyor en totes les coses,
decantant tant com sigui possible l’amor de totes les criatures,
per posar-lo en llur Creador,
Ell estimant en totes i, totes, en Ell,
conforme a la seva santíssima i divina voluntat” [Const 288].*

BIBLIOGRAFIA

- Arzubialde, Santiago: *Ejercicios espirituales de S. Ignacio. Historia y análisis*. Mensajero - Sal Terrae, Bilbao - Santander, 1991.
- Calveras, José: *Qué fruto se ha de sacar de los Ejercicios Espirituales de San Ignacio*. Ed. Librería Religiosa, Barcelona, 1953.
- Christus. *Pratiques ignatiennes. Donner et recevoir les Exercices Spirituels*. Núm.170 HS. Mai 1996.
- Dalmases, Candidus; Calveras, Iosephus: *Sancti Ignatii Exercitia Spiritualia*. MHSI vol.100. IHSI, Romae, 1969.
- Les Exercices Spirituels d'Ignace de Loyola. Un commentaire littéral et théologique*. Ed. Institut d'Études Théologiques, Bruxelles, 1990.
- López Tejada, Darío: *Los ejercicios espirituales de San Ignacio de Loyola. Comentario y textos afines*. Edibesa, Madrid 1998.

SIGLES

- [...] *Llibre d'Exercicis de St. Ignasi*. Versió catalana d'Edicions Proa, Barcelona 1990.
- Au:** *Autobiografia de St. Ignasi*. Versió catalana de Josep M. Rambla. El Pelegrí. Ed. Claret. Barcelona, 1991.
- Const:** Constitucions de la Companyia de Jesús
- DE:** *Diari espiritual de St. Ignasi*. Versió catalana. de Santiago Thió i de Pol. El Pelegrí. Ed. Claret. Barcelona, 1990.
- Ep:** *Epistolae Sancti Ignatii, Monumenta Historica Ignatiana I-XII*
- Font:** *Fontes Narrativi I, II, III i IV*
- ReIg:** *Recuerdos Ignacianos, Memorial del P. Câmara*
- Script:** *Scripta de Sancto Ignatio I i II*

© *Cristianisme i Justícia* – Roger de Llúria 13 – 08010 Barcelona
T: 93 317 23 38 – Fax: 93 317 10 94 –
espinal@redestb.es - www.fespinal.com